

Gawlas, Sławomir

"Tiedemann Giese (1480-1550) w życiu wewnętrznym Warmii i Prus Królewskich", Teresa Borawska, Olsztyn 1984 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 76/2, 404

1985

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Autorka szeroko przywołując badania francuskie i niemieckie mnoży pytania, na które materiał nie zawsze daje wystarczające odpowiedzi. Szkoda, że nie zostały uwzględnione badania Stefana Kwiatkowskiego. Niewątpliwą zasługą autorki jest wprowadzenie do obiegu naukowego materiału źródłowego o charakterze masowym i w związku z tym ogromnie przydatnego do rozmaitych badań zjawisk społecznych. Książka w istotny sposób pogłębia obraz zjawisk religijnych polskiego późnego średniowiecza. Godny uznania jest racjonalizm interpretacji odwołujących się do ustaleń religioznawczych.

S. G.

Teresa Borawska, *Tiedemann Giese (1480—1550) w życiu wewnętrznym Warmii i Prus Królewskich*, Wydawnictwo Pojezierze, Olsztyn 1984, s. 418, ilustr.

Opracowanie biografii przyjaciela Mikołaja Kopernika, a jednocześnie jednego z najwybitniejszych przedstawicieli kapituły warmińskiej pierwszej połowy XVI w., poprzedziła obszerna kwerenda w Archiwum Diecezjalnym w Olsztynie, Bibliotece Czartoryskich w Krakowie, WAP w Gdańsku, Tajnym Archiwum Państwowym w Berlinie Zachodnim (zasób byłego archiwum królewskiego), mikrofilmach ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej w Upsali, Tajnym Archiwum Watykańskim, zasobie AGAD i z mniejszymi rezultatami w zbiorach innych instytucji.

Tiedemann Giese pochodził z gdańskiej rodziny kupieckiej. Po studiach w Lipsku (magister sztuk w 1499 r.) przybył on do Rzymu, a następnie na Warmię (1507), gdzie wszedł w skład miejscowej kapituły. W następnych latach pełnił wiele odpowiedzialnych funkcji administracyjnych w zarządzie dóbr biskupich i kapitulnych, pełnił funkcje kanclerza i oficjała, później kustosa (1523), był posłem i wizytatorem. Czynnie uczestniczył w konflikcie z wielkim mistrzem Albrechtem a następnie działał przy odbudowie zniszczonych dóbr kapituły. Wrazem rosnącej pozycji Tiedemanna była funkcja koadiutora schorowanego biskupa chełmińskiego (1538) i wreszcie warmińskiego (1549). Zmarł w 1550 r. w wieku 70 lat. Sporo miejsca zajęła charakterystyka osobowości i sylwetki duchowej Giesego. Był on człowiekiem wykształconym, o wyraźnych zainteresowaniach humanistycznych (interesował się teologią, prawem, geografiami i zwłaszcza historią a także poezją), stosunkowo tolerancyjnym, związanym z kręgiem myśli Erazma z Rotterdamu. Autorka osobno zanalizowała działalność Tiedemanna w obronie przywilejów pruskich (był on przywiązany do „krajowej” pruskiej ojczyzny), jego politykę wobec Prus Książęcych, działalność kościelną w zwalczaniu reformacji, usytuowanie w ramach prądów nurtujących kościół katolicki jego epoki oraz przyjaźń z Mikołajem Kopernikiem.

Książka wykracza poza program tradycyjnej biografii. Autorka śledzi koleje losów swojego bohatera na szerokim tle środowisk, w których działał i wydarzeń politycznych, w których uczestniczył, opierając się w znacznej mierze na samodzielnych ustaleniach źródłowych. Praca wiele zwłaszcza wnosi do znajomości dziejów Prus w pierwszej połowie XVI w.

S. G.

W *kręgu poezji*, „Silva Medii et Recentioris Aevi” nr 8; Wojciech Rębowski, *Wokół Bożego Narodzenia*, tamże nr 9, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1983, s. 231, s. 160.

Seria „Silva Medii et Recentioris Aevi” — wydawana techniką małej poligrafii — rozpoczęta w 1972 r., choć ogłoszono w niej 9 tomików (średnio o objętości około 7 arkuszy) pozostaje prawie nieznaną. Nierecenzowana w periodykach